

Hemşirelik Öğrencilerinin Öğrenimlerine İlişkin Doyum Düzeyi ve Etkileyen Faktörler

Afitap ÖZDELİKARA* Serpil BABUR**

Öz

Giriş: Kaliteli ve öğrenci merkezli eğitim anlayışında eğitimin odak noktasında bulunan öğrencinin kuruma ilişkin tutumu, memnuniyeti, beklentileri önemlidir. **Amaç:** Araştırma, bir hemşirelik yüksek okulunda öğrenim gören öğrencilerin doyumunu belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. **Yöntem:** Araştırmanın örneklemini 2013- 2014 bahar yarıyılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümünde öğrenim gören 284 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan 20 soruluk anket ve ‘Öğrenci Doyum Ölçeği- Kısa Form (ÖDÖ-KF)’ yardımı ile toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 16 paket programında ortalama, yüzdelik, tek yönlü varyans analizi ve t testi ile yapılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.42 ± 1.96 , %75.4’ü bayan, %33.1’inin hemşirelik 1. Sınıf öğrencisi, %51.1’i hemşirelik bölümünden memnun olduğunu, %38.7’si okuldan memnun olduğunu ve %54.1’i akademik başarı durumlarını iyi olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir. ÖDÖ-KF’den alınan toplam ortalama puan 167.56 ± 40.59 olarak saptanırken, alt boyut madde puan ortalaması en yüksek olan 3.24 ± 0.82 ile öğretim elemanları alt boyutu olmuştur. Bunu sırasıyla; okul yönetimi (3.20 ± 0.82), kararlara katılım (3.19 ± 0.84), eğitim öğretimin niteliği (3.10 ± 0.87), bilimsel sosyal ve teknik olanaklar (3.08 ± 0.82) izlemiştir. **Sonuç:** Araştırma sonucunda öğrencilerin doyumunun orta düzeyde olduğu ve en yüksek puan ortalamasının öğretim elemanlarına ilişkin alt boyuta ait olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik öğrencisi, Doyum, Öğrenci doyum ölçeği.

Abstract

Education Satisfaction of Nursing Students and Influencing Factors

Introduction: Student-centered education, education satisfaction, expectations are important in quality education systems. **Objectives:** This study is conducted to determine the education satisfaction of nursing students and the factor levels influencing this. **Methods:** Sample of the research is formed by 284 students in Nursing Department of Ondokuz Mayıs University Health College between spring semester 2013-2014. Data are collected using personal form and Student Satisfaction Scale - Short Form. Data analysis in SPSS 16 program average, percentage calculations with one-way ANOVA and t-test was performed. **Results:** Research students participating in the average age of 20.42 ± 1.96 , 75.4% female, 33.1% of the first class students, 51.1% of nursing department is satisfied, 38.7% of the school is satisfied and 54.1% of academic success are good perceived as stated. SSS-SF taken from the total average score is determined as 167.56 ± 40.59 , lower size item with the highest mean score of 3.24 ± 0.82 with the teaching staff size has been received. This was followed; school administration (3.20 ± 0.82), participation in decision making (3.19 ± 0.84), the quality of education and training (3.10 ± 0.87), scientific, social and technical facilities (3.08 ± 0.82) was followed. **Conclusions:** Research results have a medium level of satisfaction of the students and highest point average among scale sub-dimensions is the academic lecturers.

Key Words: Nursing, Nurse student, Satisfaction, Student satisfaction scale.

Geliş tarihi:05.05.2014

Kabul tarihi: 01.01.2016

Öğrenci merkezli eğitimin benimsendiği günümüzde, öğrencilerin ruh sağlığını, güdülenmelerini ve başarı düzeylerini etkileme olasılığı bulunan öğrenci doyumunun incelenmesi gerekmektedir (Çam, 2007). Doyum, istedik koşulların var olması veya istenmedik koşulların yokluğunu ifade etmektedir. Çoğu zaman bu kavram, duygusal ve bilişsel durumların sonucu olan mutluluğun bir parçası olarak görülmüş ve bazı çalışmalarda mutlulukla ilişkili bulunmuştur (Grove, 2001). Türk Dil Kurumu doyum kavramını; “eldekinden hoşnut olma durumu, yetinme, kanma, kanaat” ve “bazı istekleri giderme, tatmin” olarak tanımlamaktadır (Türk Dil Kurumu). Okul doyumunu da okulun niteliğinin kişisel ve bilişsel değerlendirmesi olarak tanımlanmıştır (McClain, 2000).

Öğrenci doyumunu ise; eğitimle ilgili deneyimlerin ve sonuçların öğrenciler tarafından öznel bir şekilde değerlendirilmesine işaret etmektedir (Oliver ve DeSarbo, 1989; Akt. Elliot ve Shin, 2002). Elliott ve Shin (2002)’e göre öğrenci doyum, öğrencilerin güdülenme ve hatırlama becerisini olumlu yönde etkilemektedir. Daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak adına öğrenci doyumunun sağlanması gerekmektedir. Öğrencilerin daha başarılı ve mutlu olabilmeleri bir bakıma doyum düzeyleri ile ilişkilidir (Elliot ve Shin, 2002).

Üniversiteler toplumların bilimsel, ekonomik, teknolojik sosyal ve kültürel gelişmelerinde önemli rol oynamaktadır (Scott, 2002). Kalitenin, her alanda olduğu gibi yüksek öğretimde de önemi gün geçtikçe artmaktadır. Yüksek öğretimde eğitim hizmetlerinin üreticisi konumunda olan yüksek öğretim kurumlarının bu temel hizmetinden birinci derecede yararlananlar öğrencilerdir. Okula yeni gelen öğrenciler, bir yandan eğitim sürecinin girdisini oluştururken, diğer yandan okuldaki eğitimin kalitesinin değerlendirilmesinde önemli çıktı göstergelerinden birini oluşturmaktadır (Özdemir, 2002).

Üniversiteden duyulan doyum, öğrencilerin akıl ve ruh sağlıkları kadar fizik sağlıklarını da etkilemektedir. Okulunda memnuniyetsiz ve mutsuz olan bir öğrencinin okul dışı yaşamı da bu durumdan etkilenmektedir. Memnuniyetsizlik gerginlik yaratmakta, bu da öğrencilerde çeşitli psikolojik veya psikosomatik rahatsızlıklara yol açmaktadır (Gülcan, Kuştepe ve Aldemir, 2002; Öngider ve Yüksel 2002). Bütün bu durumlar öğrencilerde genel bir memnuniyetsizliğe neden olabilmektedir.

Eğitim-öğretim hizmetlerinin, öğrenci beklenti ve doyumunu karşılama düzeyi arttıkça, üniversitelerin ve yüksek eğitim kurumlarının tercih edilme düzeyi de o oranda artmaktadır (Kaynar, Şahin, Bayrak, Karakoç ve Ülke, 2006). Bu gelişmelere ayak uydurabilmek için üniversitelerin belirli aralıklarla eğitimsel ortamlarının kalitesini değerlendirmelidirler (Leite, Santiago, Sarrico, Leite ve Polidori, 2006).

* Yazışmadan sorumlu yazar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu KURUPELİT/SAMSUN, fitapozdelikara@gmail.com ** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü 4. Sınıf Öğrencisi

Bu değerlendirmelerin bir basamağı da öğrenci doyumunun belirlenmesi şeklinde olmalıdır. Öğrenci doyumunun belirlenmesi ve sonrasında arttırmaya yönelik politikaların yürütülmesi, mesleki eğitim veren bir yükseköğretim kurumu için eğitim kalitesinin artırılması, prestijin sağlanması anlamına gelirken, öğrenci için kendini değerli hissettiği bir öğrenim hayatının kapılarını açarak, mesleki kimliğinde gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Bu nedenle bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin doyum düzeylerini ve etkileyen bazı faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı tipte kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılı Aralık 2013-Ocak 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunun Hemşirelik bölümünde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmanın evrenini Hemşirelik bölümünde öğrenim gören 406 öğrenci oluşturmuş, herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmeden, uygulamanın yapıldığı günlerde devamsız olan ve araştırmaya katılmak istemeyenler dışındaki tüm öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın uygulandığı tarihlerde okula devam eden öğrencilere veri toplama aracı araştırmacılar tarafından ulaştırılmış, 284 form doldurulmuş olarak toplanmıştır. Araştırmada geri dönüş oranı %70'dir.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkeni, öğrencilerin doyum ölçeği puan ortalamaları, araştırmanın bağımsız değişkenleri ise, öğrencilerin sınıf, akademik başarı, bölümden memnun olma durumu, okuldan memnun olma durumu ve mesleği sevme durumlarıdır.

Araştırmanın Soruları

1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeyleri nasıldır?
2. Öğrencilerin bazı tanıtıcı özellikleri öğrenime ilişkin doyum puan ortalamalarını etkilemekte midir?

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın amaç ve kapsamını içeren bir yazı ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Yönetiminden yazılı izin ve tüm öğrencilerden isteklilik ve gönüllülük ilkesi gereğince çalışmaya katılma konusunda sözlü izin alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın uygulandığı gün ve saatte öğrencilerin derse katılmaması nedeniyle evrenin %70'ine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından literatür ışığında hazırlanan 20 soruluk sosyo demografik veri formu ve 'Öğrenci Doyum Ölçeği- Kısa Form (ÖDÖ-KF)' yardımı ile toplanmıştır. Sosyo-demografik veri formu; öğrencilerin demografik özelliklerinin yanı sıra öğrencilerin okuldan ve bölümden memnun olma durumu, algıladıkları akademik başarı durumu, mesleği sevme durumu, kulüp ve etkinliklere katılma durumu gibi okul yaşantısı ve hemşireliğe bakış açılarını sorgulayan sorulardan oluşmuştur (Güdücü ve Yıldız, 2009; Yangın ve Kırcı, 2013). Öğrenci Doyum Ölçeği-Kısa Formu, hemşirelik okullarında öğrenim gören öğrencilerin doyumunu belirlemek üzere Baykal, Sökmen ve Korkmaz (2002) tarafından geliştirilmiş olan 'Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği'nin, 2011 yılında (Baykal ve ark, 2011) kısaltılıp revize edilmiş halidir. Ölçekte bulunan 53 maddenin değerlendirilmesinde; "5-Kesinlikle katılıyorum, 4-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 2-Katılmıyorum, 1-Kesinlikle katılmıyorum" olmak üzere beşli likert tipi ölçüm kullanılmaktadır. Öğrenci Doyum Ölçeği – Kısa Form'unun istatistik analizleri sonucunda; 53 maddeli ölçeğin madde toplam puan korelasyon değerlerinin 0.42 – 0.73 arasında ve test-tekrar test analizinde zamana göre güvenilir ($t=1.283$, $p=.208$; $r=.87$ $p=.000$); ölçeğin 5 alt faktörlü dağılımda DFA uyum istatistiklerinin istenilen düzeyde olduğu; Cronbach's alfa katsayılarının, ölçek alt boyutlarında; öğretim elemanları 0.91, okul yönetimi 0.85, kararlara katılım 0.83, bilimsel-sosyal ve teknik olanaklar 0.84, eğitim-öğretimin niteliği 0.88 ve ölçek toplamında 0.97 olmak üzere yüksek düzeyde güvenilir olduğu saptanmıştır. Ölçekte, öğretim elemanları, okul yönetimi, kararlara katılım, bilimsel-sosyal ve teknik olanaklar ve eğitim-öğretimin niteliği olmak üzere 5 alt boyut bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 265 en düşük puan 53'dür. Ölçek puanlamasında madde puan ortalamaları kullanılmıştır. Ölçek bütününde ve alt boyutlarda ortalama puan 1'e yaklaştıkça öğrencinin doyumсуuz olduğu, puan 5'e yaklaştıkça doyumlu olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS (Statistical Package For Social Science) 16.0 paket programı ile yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, yüzdelik, tek yönlü varyans analizi ve t testi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.42 ± 1.96 'dir. Öğrencilerin %75.4'ü bayan, %98.2'si bekar, %53.9'u il merkezinde yaşadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %63.4'ünün annesi, %48.2'sinin babası İlköğretim mezunudur. Öğrencilerin %70.2'si gelir durumlarının giderlerine denk olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin eğitim yaşamlarına ilişkin özelliklerine baktığımızda; %33.1'i hemşirelik 1. sınıf öğrencisi, %53'ü Anadolu-Fen Lisesi mezunu olduğunu, %60.6'sı okulu isteyerek seçtiğini, %38.7'si okuldan memnun olduğunu, %51.1'i hemşirelik bölümünden memnun olduğunu, %67.8'i mesleğini sevdiğini, %54.1'i akademik başarı durumlarını iyi olarak algıladıklarını ve %76.1'si kulüp etkinliklerine katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Eğitim Yaşamlarına İlişkin Özellikler

Eğitim Yaşamı Özellikleri	Sayı	Yüzde
Sınıf		
Birinci sınıf	94	33.1
İkinci sınıf	87	30.6
Üçüncü sınıf	50	17.6
Dördüncü sınıf	53	18.7
Mezun Olunan Lise		
Anadolu- Fen	145	53.0
Sağlık Meslek	25	9.0
Düz Lise	104	38.0
Okulu İsteyerek Seçme Durumu		
Evet	172	60.6
Hayır	112	39.4
Okuldan Memnun Olma Durumu		
Evet	110	38.7
Hayır	86	30.3
Kısmen	12	4.2
Kararsız	76	26.8
Bölümden Memnun Olma Durumu		
Evet	145	51.1
Hayır	51	18.0
Kararsızım	34	12.0
Kısmen	54	19.0
Mesleğinizi Sevme Durumu		
Seviyorum	191	67.8
Sevmiyorum	91	32.2
Algılanan Akademik Başarı		
Çok İyi	21	7.4
İyi	154	54.1
Kötü	36	12.7
Orta	73	25.8
Kulüp Etkinliklerine Katılma Durumu		
Evet	18	6.3
Hayır	216	76.1
Bazen	50	17.6
Toplam	284	100

Öğrencilerin ÖDÖ-KF'dan aldıkları toplam puan ortalaması 167.56 ± 40.59 olarak saptanırken, alt boyut madde puan ortalaması en yüksek olan 3.24 ile öğretim elemanları alt boyutu olmuştur. Bunu sırasıyla; okul yönetimi (3.20), kararlara katılım (3.19), eğitim öğretimin niteliği (3.10), bilimsel sosyal ve teknik olanaklar (3.08) izlemiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin ÖDÖ-KF ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

Ölçek ve Alt Boyutlar	Min-Max	X±SS	Madde Ortalaması	Puan
Öğretim Elemanları	12-60	38.97±9.83	3.24	
Okul Yönetimi	9-45	28.86±7.43	3.20	
Kararlara katılım	7-35	22.35±5.90	3.19	
Bilimsel- Sosyal ve teknik olanaklar	12-60	36.99±9.82	3.08	
Eğitim- öğretimin Niteliği	13-65	43.28±12.17	3.10	
ÖD-KF Toplam	53-265	167.56±40.59	3.16	

Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitimsel özelliklerine göre ÖKÖ-KF ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları tablo 3'de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin buldukları sınıf, akademik başarı, okuldan memnun olma durumu ve bölümden memnun olma durumu ile ÖKÖ-KF ve alt boyutları arasında ki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=.000$). Öğrencilerin Hemşirelik mesleğini sevmeleri ile ÖKÖ-KF toplam puan ortalaması, Okul yönetimi, Öğretim Elemanları, Bilimsel sosyal ve teknik olanaklar, eğitim ve öğretimin niteliği alt boyutları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.05$), (Tablo3).

Tablo 3. Öğrencilerin Eğitimsel Özelliklerine Göre ÖDÖ-KF ve Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamalarının Dağılımı

Eğitimsel Özellikler	Öğretim Elemanları	Okul Yönetimi	Kararlara Katılım	Bilimsel Sosyal ve Eğitim Teknik Olanaklar	Öğretimin Niteliği	ÖDÖ-KF Toplam
Sınıf						
1	43.35±6.98	31.80±6.01	25.27±4.52	41.30±7.32	49.78±8.58	188.23±27.75
2	40.05±8.61	28.90±7.16	21.96±5.78	36.66±10.38	41.13±12.37	165.34±40.50
3	29.12±10.39	22.77±7.85	17.34±5.85	27.58±8.13	33.42±10.89	127.72±37.45
4	38.73±9.23	29.20±6.49	22.56±5.01	38.75±8.16	44.33±11.49	170.56±35.90
	F:30.57	F:18.96	F:24.90	F:28.31	F:26.24	F:31.49
	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000
Akademik Başarı						
Çok iyi	42.61±12.31	31.80±8.50	24.76±6.24	41.23±9.84	48.76±13.06	185.90±46.21
İyi	41.01±8.36	30.05±6.66	23.35±5.27	38.09±9.34	45.55±10.72	175.14±35.29
Orta	32.16±11.61	24.69±8.48	19.80±6.66	31.80±10.68	36.52±13.42	142.44±46.82
Kötü	36.76±8.94	27.07±2.83	20.72±5.91	35.83±9.32	40.00±12.07	157.78±38.41
	F:11.32	F:7.62	F:7.18	F:5.94	F:10.12	F:10.12
	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000
Bölümden Memnun Olma durumu						
Evet	41.78±9.09	30.46±7.11	23.90±5.69	38.93±9.40	45.81±11.13	177.21±37.77
Hayır	32.78±10.59	25.25±7.60	20.11±6.62	31.68±10.11	36.18±13.38	143.52±42.75
Kararsızım	40.41±7.17	29.50±6.43	23.73±4.49	38.79±8.33	45.35±10.26	174.58±33.65
Kısmen	36.37±9.36	27.54±7.44	20.79±5.66	35.68±9.69	41.73±12.24	159.38±39.89
	F:11.32	F:7.62	F:7.18	F:5.94	F:9.45	F:10.12
	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000
Okuldan memnun olma durumu						
Evet	42.95±8.11	31.64±6.34	24.60±4.89	40.12±8.19	48.24±9.13	184.22±31.64
Hayır	33.32±10.81	25.65±8.19	20.05±6.57	33.24±10.58	37.55±13.10	147.52±45.01
Kararsız	39.65±8.22	28.63±6.52	22.01±5.48	36.85±9.53	42.59±11.85	166.77±37.01
Kısmen	38.66 ±7.83	27.58±7.36	20.41±4.66	36.25±11.06	43.08±13.85	163.08±38.84
	F:18.45	F:11.76	F:11.32	F:8.53	F:14.08	F:15.06
	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000	p=.000
Mesleği Sevme Durumu						
Seviyor	40.36±9.39	29.60±7.11	22.87±5.61	37.98±9.57	44.61±11.65	172.58±38.65
Sevmiyor	35.92±10.13	27.25±7.88	21.19±6.36	34.90±10.16	40.39±12.87	156.69±42.79
	t:3.63	t:2.51	t:2.25	t:2.48	t:2.74	t:3.10
	p=.000	p<.05	p<.05	p<.05	p<.05	p<.05

Tartışma

Bu çalışmada öğrencilerin ÖDÖ-KF ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 167.56 ± 40.59 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Ölçekten alınacak en düşük puanın 53, en yüksek puanın ise 265 olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin doyum düzeylerinin 'orta' düzeyde olduğu söylenebilir. Yangın ve Kırca'nın çalışmasında puan ortalaması 160.71 ± 37.39 olarak bulunmuştur (Yangın ve Kırca, 2013). Kaynar ve arkadaşlarının ölçeğin ilk versiyonu ile yaptıkları çalışmada hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet/doyum düzeylerinin 131.83 ± 53.05 , olarak saptanmıştır (Kaynar ve ark., 2006). Çalışmamız sonuçları diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında SSYO öğrencilerinin doyum düzeylerinin diğer hemşirelik yükseköğretilerine göre daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Ölçek alt boyutlarına baktığımızda; en yüksek madde puan ortalamasını öğretim elemanları alt boyutu alırken bunu sırasıyla okul yönetimi, kararlara katılım, eğitim- öğretimin niteliği ve bilimsel-sosyal ve teknik olanaklar alt boyutlarının takip ettiği ve tüm alt boyutlardan alınan puan ortalamalarının 'iyi' düzeyde olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Yangın ve Kırca'nın çalışmasında en yüksek puanı eğitim öğretimin niteliği alt boyutu alırken, öğretim elemanları, kararlara katılım, bilimsel sosyal, teknik olanaklar ve okul yönetimi bunu takip etmiştir (Yangın ve Kırca, 2013). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada öğrencilerin eğitim-öğretimin niteliği, okul yönetim tarzı, öğretim elemanları, sosyal-kültürel olanaklar, öğrencileri bilgilendirme ve kararlara katılma gibi alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının düşük olduğu saptanmıştır (Kaynar ve ark., 2006). Bizim öğrencilerimizin öğretim elemanları alt boyutu puan ortalamasının yüksek bulunmasının en önemli nedeninin araştırmanın yapıldığı dönemde okul bünyesine yeni katılan öğretim elemanları ile akademik kadronun zenginleşmesi olduğu düşünülmüştür. Ayrıca SSYO müdürünün her eğitim öğretim dönemi öncesinde yaptığı adaptasyon ve öğrencilerle tanışma etkinliği öğrencilere kendilerinin önemli olduğu duygusunu yaşatması ve öğrencilerin istek, görüş ve beklentilerini doğrudan yönetsel makama iletmelerini sağlaması nedeniyle okul yönetimi ve kararlara katılım alt boyut madde puan ortalamalarının iyi düzeyde çıkmasını sağlamış olabileceği düşünülmüştür.

Öğrenci doyumunun kurumsal farklılıklardan etkilendiği bilinmektedir. Kurum görevleri ve özellikleri ile öğrencilerin değer ve beklentileri arasındaki yüksek düzeydeki tutarlılığın yani okul ve öğrenciler arasındaki uyumun doyuma yol açtığına ilişkin ortak bir kanı vardır (Uludağ ve Odacı, 2002; İşcan ve Timuroğlu, 2007; Özdemir, 2012). Dolayısıyla bizim çalışmamız ve literatürdeki diğer çalışmalar arasındaki farklılığın kurumsal yapıdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda eğitim-öğretimin niteliği ve bilimsel- sosyal ve teknik olanaklar alt boyutları madde puan ortalamaları iyi düzeyde olmasına rağmen diğer alt boyut madde puan ortalamalarının gerisinde kalmıştır. Bu durumun sınıfların kalabalık olmasına rağmen her dersin amfi ortamında işlenememesi, iki yeni beceri laboratuvarı bulunmasına rağmen bu laboratuvarlardaki fiziksel düzenlemelerin araştırmanın uygulandığı tarihlerden hemen önce bitirilmiş olması ve öğrencilerin yoğun olan hemşirelik ders müfredatı nedeniyle sosyal etkinliklerde çok yer alamaması nedeniyle ortaya çıktığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin eğitimsel özellikleri ile ÖDÖ-KF ve alt boyutlarına ait puan ortalamalarının dağılımına bakıldığında; birinci sınıfta okuyan öğrencilerin tüm alt boyutlar ve ölçek toplam puan ortalamalarının diğer sınıflarda okuyan öğrencilere göre yüksek olduğu, öğrencilerin buldukları sınıf ile ölçek toplam puanı ve alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=.000$). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada bizim çalışmamıza benzer şekilde memnuniyet düzeyi en yüksek olan grubu birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur (Yangın ve Kırca, 2013). Kantek ve Kazancı'nın aynı okulda ebeklik ve hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesine yönelik çalışmada sınıflar arası farklılığın olduğunu, bu farklılığında birinci sınıfların daha memnun olmasından kaynaklandığını saptamışlardır (Kantek ve Kazancı, 2012). Baykal ve arkadaşlarının çalışmasında ise memnuniyet düzeyi en yüksek grup birinci ve üçüncü sınıflardır (Baykal, Akgün, Sökmen ve Yıldırım, 2003). Yine Baykal ve Sökmen'in hemşirelik öğrencilerinin birinci ve dördüncü sınıf arasındaki memnuniyet düzeyini araştırdıkları başka bir çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin 4 yıl boyunca memnuniyetsizlik yaşadıkları ancak memnuniyet düzeyi en düşük grubun birinci sınıf, en yüksek grubun üçüncü ve dördüncü sınıflar olduğu saptanmıştır (Baykal ve Sökmen, 2005). Başka bir çalışmada memnuniyet düzeyi en yüksek grubu ikinci sınıf öğrencileri oluştururken, en düşük puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerine ait bulunmuştur (Ulusoy ve ark., 2010). Çalışma sonuçları değişkenlik göstermekle birlikte bizim çalışmamızla paralellik gösteren araştırmalar mevcuttur (Yangın ve Kırca, 2013; Kantek ve Kazancı, 2012; Baykal ve ark., 2003; Şahin, Zoraloğlu ve Fırat, 2011). Bizim çalışmamızda birinci sınıf öğrencilerinin doyum düzeyi ve alt boyut puan ortalamaları diğer sınıflardan daha yüksek çıkmış ve sınıf ile ÖKÖ-KF ve alt boyutları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir (Tablo 3) ($p=0.000$). Bu bulgu; birinci sınıf öğrencilerinin üniversite yaşantısına yeni başlamaları ve beklentilerinin karşılanacağı umudunu taşımaları nedeniyle gerçekleşirken, diğer sınıflar için öğrenim hayatında geçen süre içerisinde beklentilerinin yeterince karşılanmadığı dolayısıyla buna ilişkin düş kırıklıklarının yaşandığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin akademik durumları ile ÖKÖ-KF ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarına baktığımızda; Akademik başarı durumunu çok iyi olarak algılayan öğrencilerin ölçek alt boyutları ve toplam puan ortalamalarının akademik durumunu iyi, orta ve kötü olarak algılayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Akademik durumunu orta algılayanlar hariç doyum düzeylerine bakıldığında akademik durumu iyiden kötüye gidildikçe doyum düzeyinin azaldığı saptanmıştır (Tablo 3) ($p=.000$). Egelioglu ve arkadaşlarının araştırmasında öğrencilerin akademik başarıları ile memnuniyet düzeyleri arasında zayıf ancak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Egelioglu ve ark., 2011). Öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin olumlu deneyimlerinin akademik başarılarını artırmada önemli bir faktör olduğu görülmektedir (Karatzias, Power ve Swanson, 2011). Dolayısıyla akademik başarının öğrenime ilişkin algıyı olumlu yönde değiştirdiği söylenebilir. Çalışmamızın bu sonucu literatürle uyum göstermektedir.

Çalışmamızda bulunduğu bölümden memnun olan öğrencilerin, ölçek alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalamaları diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. Bulduğu bölümden memnun olmayan öğrenciler ise en düşük puan ortalamasına sahip grubu oluşturmuşlardır. Öğrencilerin bölümden memnun olma durumları ile alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=.000$). Özkan ve arkadaşlarının çalışmasında hemşirelik

öğrencilerinin sadece %34.7'si bölümlerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir (Özkan ve Yılmaz, 2010). Norman ve arkadaşlarının ABD'de 496 hemşirelik öğrencisi ile yaptıkları bir çalışmada, hemşirelik öğrencisi olmanın zorluklarına rağmen, öğrencilerin %86'sı hemşirelik eğitiminden memnun olduğunu belirtmiştir (Norman, Buerhaus, Donelan, McCloskey ve Dittus, 2005). Şahin ve arkadaşlarının çalışmasında; öğrencilerin yaklaşık yarısının okudukları bölümdeki yaşantılarından memnun oldukları, geriye kalanların kararsız oldukları ve memnun olmadıkları saptanmıştır (Şahin, Zoraloğlu ve Fırat, 2011). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada öğrencilerin bölümden memnuniyetinin doyum ortalama puanlarını önemli derecede etkilediği ve bölümden memnun olan öğrencilerin doyum puan ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Yangın ve Kırcı, 2013). Bizim çalışmamızın sonuçları da literatür ile benzerlik göstermektedir. Doyumun bir tanımı da beklentiler ile gerçekleşen performans arasındaki uyumdur. Uyumsuzluk durumunda, doyumumsuzluk, uyum durumunda ise doyum oluşmaktadır (Gülcan, 2002). Bu nedenle bölümden memnun olan ve uyum yakaladığını düşünen öğrencilerin doyumla ulaşmalarının daha muhtemel olduğu, ancak bölüm ile ilgili uyumsuzluk yaşayan öğrencilerin doyumumsuzluk yaşadığı söylenebilir.

Okuldan memnun olduğunu ifade eden öğrencilerin ölçek alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamalarının diğer gruplara göre yüksek olduğu, okuldan memnun olmayan öğrencilerin ise en düşük puan ortalamalarına sahip olduğu, öğrencilerin okuldan memnun olma durumu ile ölçek alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p=.000$). Okul ortamı öğrenci doyumunu sağlamada önemli bir etkidir. Pozitif üniversite ortamı hem bilişsel hem de akademik gelişimi hızlandırır ve öğrenci doyumunu sağlamada önem taşır. Öğretmenlerden okul yönetimine kadar okul ortamı tümüyle öğrenci doyumuna ve öğrenci deneyimlerine katkıda bulunur (Shirk, 2002). Hemşirelik eğitiminin yoğun programı içerisinde öğrencilerin zamanlarının ciddi bir kısmını okulda geçirdikleri düşünülürse okul imkanları ve okuldan memnun olma durumunun öğrenci doyumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Okulumuzun yeni fiziki imkanlara sahip olması donanımlı hemşirelik beceri laboratuvarlarının bulunması, kampüs içinde yer alıyor olmasının sonucu bu yönde etkilediği düşünülmüştür.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin hemşirelik mesleğini sevme durumlarına göre alt boyut ve ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki dağılıma baktığımızda; hemşirelik mesleğini seven öğrencilerin puan ortalamalarının mesleği sevmeyen öğrencilere göre yüksek olmakla birlikte, mesleğini sevme durumu ile ölçek alt boyutları ve ölçek toplam puan ortalaması arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<.05$). Yangın ve Kırcı'nın çalışmasında öğrencilerin dörtte üçünün mesleği sevdiği saptanmıştır (Yangın ve Kırcı, 2013). Şirin ve arkadaşlarının çalışmasında öğrencilerin %74.4'nün mesleği sevdiği belirlenmiştir (Şirin, Öztürk, Bezci, Çakar ve Çoban, 2008). Tüfekçi ve Yıldız'ın çalışmasında ise öğrencilerin %85'i mesleği sevdiğini ifade etmiştir (Güdücü ve Yıldız, 2009). Turizm öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada mesleği seven öğrencilerin eğitim memnuniyeti oranlarının arttığı bu sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Baltacı, Üngüren, Avsallı ve Demirel, 2012). Bizim çalışmamızın bulguları bu çalışma ile benzer özellik göstermektedir. Türkiye'de üniversite öğrencileri üniversiteye girerken güçlüğünden ötürü gerçekten ilgi duydukları meslekleri tercih etmek yerine, daha az ilgi duydukları ya da hiç ilgi duymadıkları meslekleri tercih etmek zorunda kalmaktadır. Oysa kişinin mesleki alanını sevmesi, öğrenim yaşantısındaki güdülenmesini ve doyum düzeyini arttırmada doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Günümüz eğitim anlayışında, kaliteli, yenilikçi, bilimsel gelişimi yakından takip eden bir yapılanma hedeflenmektedir. Ancak öğrencilerin bu eğitim anlayışındaki en önemli unsur olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle yükseköğretim kurumlarında öğrenci memnuniyetinin sağlanmasının gerekliliği üstü örtülemez bir gerçektir. Bu kapsamda yükseköğretim kurumlarına yeni gelen öğrencilerin beklentilerinin belirlenmesi, öğrenimine devam etmekte olan öğrencilerin beklenti düzeylerinin irdelenmesine yönelik çalışmalar planlanması gerekmektedir. Aynı zamanda yükseköğretim kurumlarının akademik yapılanma kadar, fiziki yapılanmanın da üzerinde durmaları ve yoğun hemşirelik müfredatı içerisinde öğrencilerin sosyal etkinliklere yönlendirilmesinin gerekliliği aşikardır. Bu çalışma sonuçlarından yola çıkarak hemşirelik öğrencilerinin doyum düzeyini belirleyen geniş ölçekli çalışmaların farklı yükseköğretim kurumlarında yapılarak, sonuçlarının bir araya getirilip değerlendirilmesinin ve çözüm olanaklarının belirlenmesinin önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Baltacı, F., Üngüren E., Avsallı, H. & Demirel, O.,D. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Baykal, Ü., Harmancı, A.K., Eşkin, F., Altuntaş, S., & Sökmen, S. (2011). "Öğrenci Doyum Ölçeği - Kısa Form" Geçerlik-Güvenirlilik Çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(4), 60-68.
- Baykal, Ü., Akgün, E., Sökmen, S., & Yıldırım ,D.(2003). Yüksekokulda okuyan hemşirelik öğrencilerinin doyumunun ve beklentilerinin analizi; I. Uluslararası & V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi (Kongre Kitabı). Nevşehir. 19-22 Eylül, 411-414.
- Baykal, Ü. & Sökmen, S. (2005). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin 1. ile 4. sınıf arasındaki doyum düzeyleri. *Hastane Yönetimi*, Temmuz-Ağustos- Eylül, ;56-61.
- Çam, M. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında öğrenci doyumunu. *Eğitim Psikolojisi Programı*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Türkiye.
- Egelioğlu, N., Arslan, S. & Bakan G. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*,10(1), 14-24.

- Güdücü, T., F. & Yıldız, A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(1), 31-37.
- Gülcan, Y., Kuştepelı, Y., & Aldemir, A. (2002).Yükseköğretim’de öğrenci doymu: kuramsal bir çerçeve ve görgül bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayını*, 7(1), 99-114.
- Grove, SJ (2001). Comparison And Predictors Of Student Satisfaction With Their Performance In University Courses Delivered By Point-To-Point And Multipoint Interactive Television. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Michigan Üniversitesi, Michigan, ABD.
- İşcan, Ö. F. & Timuroğlu, K. (2007). Örgüt kültürünün iş tatmini üzerindeki etkisi ve bir uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21(1), 119-135.
- Kantek, F. & Kazancı, G. (2012). An Analysis of the Satisfaction Levels of Nursing and Midwifery Students In A Health College In Turkey. *Contemp Nurse* , (27), 38-46.
- Karatzias, A., Power, K. G., & Swanson, V. (2001). Quality of school life. Development and preliminary standardisation of an instrument based on performance indicators in Scottish secondary schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 12(3), 265-284.
- Kaynar, A., Şahin, A., Bayrak, D., Karakoç, G. & Ülke, F. (2006). Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Doyum Düzeyleri. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10 (3); 12-19.
- Leite, D., Santiago, R.A., Sarrico, C.S., Leite, C.L, & Polidori, M. (2006). Students’ Perceptions On The Influence Of Institutional Evaluation On Universities. *Assessment & Evaluation In Higher Education* , 31(6), 625–638.
- McClain, Rae E. (2000). Predictive Factors of School Satisfaction In Students With Learning Disabilities. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marquette Üniversitesi, Milwaukee, ABD.
- Norman, L., Buerhaus, P.I., Donelan, K., McCloskey, B., & Dittus R. (2005). Nursing Students Assess Nursing Education. *Journal of Professional Nursing* , 21(3),150 –158.
- Oliver, R. L. & Desarbo, W. S. (1989) Processing of the satisfaction response in consumption: a suggested framework and research proposition, *Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior*, 2, 1–16. *Cited in* Elliot, K. M. & Shin, D. (2002). Student Satisfaction: An Alternative Approach To Assessing This Important Concept. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 24(2), 197-209.
- Öngider N. & Yüksel İ. (2002). Dokuz Eylül üniversitesi öğrencilerinin psikolojik gereksinimlerinin belirlenmesi üzerine bir inceleme. *Türk Psikoloji Bülteni*. Şubat sayısı.
- Özdemir M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Cinsiyet ve Fakülte Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 18(2), 225-242.
- Özdemir S. (2002). Eğitimde toplam kalite yönetimi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 253-270.
- Özkan, S. & Yılmaz, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları(Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13), 153-171.
- Scott P. (2002). Küreselleşme ve Üniversite: 21. Yüzyılın Önündeki Meydan Okumalar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(1), 193–208.
- Shirk, W., G. (2002). A Study Of The Relationship Between Student Satisfaction And Ethnicity, Gender, And Grade PointAverage At A Private, Non-Denominational, Midwestern University. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Oral Roberts Üniversitesi, Tulsa, ABD.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y., R. & Fırat, Ş., N. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri, Üniversite Öğreniminden Beklentileri ve Memnuniyet Durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(3), 429-452.
- Şirin, A., Öztürk, R., Bezci, G., Çakar, G. & Çoban, A. (2008). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve mesleği uygulamaya yönelik görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi*, 83, 69-75.
- Türk Dil Kurumu (2014). Erişim: 14.05.2014. <http://www.tdk.gov.tr/index.php>
- Uludağ, Z. & Odacı, H. (2002). Eğitim öğretim faaliyetlerinde fiziksel mekan. Erişim:14.05.2014. http://dhgm.meb.gov.tr/yayinlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/uludag.htm.
- Ulusoy, H., Arslan, Ç., Öztürk, N. & Bekar, M. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleriyle ilgili memnuniyet düzeylerinin saptanması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 15-24.
- Yangın B.,H. & Kırca, N. (2013). Antalya sağlık yüksekokulu Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 78-94.